

**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ
ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА**

Анотація. Зроблено аналіз теоретичних підходів до визначення поняття "фінансовий стан підприємства". Досліджено та систематизовано основні характеристики даних підходів. Удосконалено теоретичне обґрунтування визначення поняття "фінансовий стан підприємства".

Аннотация. Сделан анализ теоретических подходов к определению понятия "финансовое состояние предприятия". Исследованы и систематизированы основные характеристики данных подходов. Усовершенствовано теоретическое обоснование определения понятия "финансовое состояние предприятия".

Annotation. Theoretical approaches to the definition of financial condition of an enterprise have been analyzed. The main characteristics of these approaches have been investigated and systematized. Theoretical justification of the definition of financial condition of an enterprise has been improved.

Ключові слова: підприємство, фінансовий стан підприємства, підходи до визначення фінансового стану підприємства, комплексне поняття, міра забезпеченості.

У нестабільних умовах ринку прийняття ефективних управлінських рішень на рівні підприємства чи країни в цілому значною мірою залежить від результатів оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання. Така оцінка передбачає не тільки обчислення окремих коефіцієнтів, але і вивчення певного набору показників, які відображають різні аспекти діяльності підприємства.

Ефективність господарської і фінансової діяльності підприємства в умовах трансформації економіки країни визначається, в першу чергу, його фінансовим станом. Саме фінансовий стан підприємства найповніше мірою характеризує його успіх у виробничій сфері та у відносинах із партнерами, банками, інвесторами.

Систематично аналізуючи фінансовий стан підприємства, можна встановити тенденції зміни фінансових результатів діяльності, контролювати співвідношення рівня фінансових показників підприємства і його конкурентів як із метою довгострокового планування розвитку, так і для прийняття рішень у поточному плануванні.

Існує багато теоретичних підходів до визначення поняття "фінансовий стан підприємства". Дане поняття розглядається як економічна категорія, комплексне поняття, сукупність показників, фінансова спроможність, результат фінансової діяльності, рівень забезпеченості коштами, характеристика певних сторін фінансово-господарської діяльності та ін. Це обумовлює актуальність уточнення визначення даної категорії.

Метою роботи є дослідження, систематизація та узагальнення теоретичних підходів до визначення поняття "фінансовий стан підприємства".

Об'єктом дослідження є фінансовий стан підприємства.

Предметом дослідження виступають теоретичні підходи до визначення поняття "фінансовий стан підприємства".

Завдання дослідження: 1) дослідити теоретичні підходи до визначення поняття "фінансовий стан підприємства"; 2) з'ясувати та уточнити сутність основних характеристик поняття "фінансовий стан підприємства".

Теоретичні підходи до визначення поняття "фінансовий стан підприємства" знаходять відображення в роботах вітчизняних і зарубіжних науковців і практиків, зокрема Азарової А. О., Рузакової О. В., Савицької Г. В., Поддєрьогіна А. М., Коробова М. Я., Цал-Цалко Ю. С. та ін. [1 – 5]. Проте науковці не дотримуються єдиного теоретичного підходу до визначення сутності поняття "фінансовий стан підприємства", що обумовлює необхідність подальшого дослідження та визначення його основних характеристик.

Аналіз робіт вітчизняних та зарубіжних авторів дозволяє дослідити різні теоретичні підходи до визначення поняття "фінансовий стан підприємства". Дані аналізу наведено у таблиці.

Таблиця

Аналіз теоретичних підходів до визначення поняття "фінансовий стан підприємства" у роботах вітчизняних та зарубіжних авторів

Визначення поняття	Автори	Джерела
Фінансовий стан підприємства – придатність підприємства щодо фінансування своєї діяльності	Азарова А. О., Рузакова О. В.	[1, с. 10]
Фінансовий стан підприємства – економічна категорія, яка відображає стан капіталу в процесі його кругообігу та спроможність суб'єкта до саморозвитку на фіксований момент часу	Савицька Г. В.	[2, с. 250]

взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів		
Фінансовий стан підприємства – міра забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями	Коробов М. Я.	[4, с. 173]
Фінансовий стан підприємства – сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів економічних систем, реальні та потенційні фінансові можливості	Цал-Цалко Ю. С.	[5, с. 321]
Фінансовий стан підприємства – реальна (на фіксований момент часу) і потенційна фінансова спроможність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності, саморозвитку та погашення зобов'язань перед підприємствами та державою	Білик М. Д.	[6, с. 117]
Фінансовий стан підприємства – здатність підприємства формувати і залучати кошти, повертати борги і покривати збитки	Верига Ю. А.	[7, с. 630]
Фінансовий стан підприємства – ступінь забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями	Іванілов О. С.	[8, с. 550]
Фінансовий стан підприємства – сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенційні фінансові можливості підприємства	Положення за № 49/121	[9]
Фінансовий стан підприємства – сукупність показників, що відображають процес формування та використання фінансових засобів організації	Поляк Г. Б.	[10, с. 231]
Фінансовий стан підприємства – характеристика фінансової конкурентоспроможності суб'єкта господарювання, використання фінансових ресурсів і капіталу, виконання зобов'язань перед державою й іншими суб'єктами, що хазяюють	Верхоглядова Н. І.	[11, с. 56]
Фінансовий стан підприємства – комплексне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої та фінансової діяльності та є результатом реалізації усіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства	Дем'яненко М. Я.	[12, с. 316]
Фінансовий стан підприємства є станом обсягу та структури активів, капіталу, а також основних фінансових результатів діяльності підприємства на певну дату	Бланк І. А.	[13, с. 216]
Фінансовий стан підприємства – рівень забезпечення економічного суб'єкта коштами для здійснення господарської діяльності, підтримки нормального режиму роботи й своєчасного проведення розрахунків	Борисов А. Б.	[14, с. 713]
Фінансовий стан підприємства – результат фінансово-господарської діяльності	Тижненко Л. А.	[15, с. 74]
Фінансовий стан підприємства – комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів	Аренс А. А.	[16, с. 150]

Таким чином, Азарова А. О., Рузакова О. В., Савицька Г. В., Коробов М. Я., Білик М. Д., Верига Ю. А., Іванілов О. С., Борисов А. Б. висувають на перший план такі характеристики фінансового стану, як придатність підприємства до забезпечення своєї діяльності та рівень забезпеченості коштами.

Такі науковці, як Поддєрьогін А. М., Цал-Цалко Ю. С., Поляк Г. Б., Дем'яненко М. Я., Аренс А. А. визначають фінансовий стан підприємства як комплексне поняття та сукупність показників, що характеризують фінансово-господарську діяльність організації.

Бланк І. А. вважає фінансовий стан підприємства станом обсягу та структури активів, капіталу та фінансових результатів на певну дату.

Тижненко Л. А. притримується визначення, що фінансовий стан підприємства є результатом фінансово-господарської діяльності.

Отже, доцільно зробити висновок, що "фінансовий стан підприємства" – це об'єктивна комплексна категорія, яка за допомогою системи показників визначає можливості підприємства в фінансово-економічному аспекті.

Перспективою подальших наукових досліджень є удосконалення методичного забезпечення з оцінки фінансового стану підприємства та використання економіко-математичних методів.

Наук. керівн. Лучанінова Г. С.

Література: 1. Азарова А. О. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства : монографія / А. О. Азарова, О. В. Рузакова. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – 172 с. 2. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. В. Савицька – К. : Знання, 2005. – 662 с. 3. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2000. – 460 с. 4. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств : навч. посіб. / М. Я. Коробов. – К. : Знання, КОО, 2006. – 378 с. 5. Цал-Цалко Ю. С. Статистичний аналіз фінансової звітності: теорія практика та інтерпретація : монографія / Ю. С. Цал-

Цалко. – Житомир : Житомир. держ. технолог. ун-т, 2004. – 506 с. 6. Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств / М. Д. Білик // Фінанси України. – 2005. – № 3. – С. 117–128. 7. Верига Ю. А. Звітність підприємств : навч. посіб. / Ю. А. Верига, З. М. Левченко, І. Д. Ватуля. – К. : ЦУЛ, 2008. – 776 с. 8. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підручник / О. С. Іванілов. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 728 с. 9. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації від 26.01.2001 р. за № 49/121 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>. 10. Поляк Г. Б. Финансовый менеджмент / Г. Б. Поляк. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 527 с. 11. Верхоглядова Н. І. Фінансовий стан суб'єктів господарської діяльності промислових підприємств : монографія / Н. І. Верхоглядова. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2003. – 204 с. 12. Дем'яненко М. Я. Фінансовий словник-довідник / М. Я. Дем'яненко, Ю. Я. Лузан. – К. : ІАЕУААН, 2005. – 507 с. 13. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. – Т. 2. / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2005. – 549 с. 14. Борисов А. Б. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. – М. : Книжный мир, 2003. – 895 с. 15. Тыжненко Л. А. Значение комплексной оценки финансового состояния для осуществления финансово-хозяйственной деятельности предприятия / Л. А. Тыжненко // Економіка розвитку. – 2006. – № 2. – С. 74–77. 16. Arens A. A. Auditing and assurance services: an integrated approach / A. A. Arens. – Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey, USA, 2005.